

به نام خدا

مدیریت مالی

فصل ۲

تجزیه و تحلیل صورت‌های مالی

سعید اسلامی بیدگلی

www.eslamibidgoli.ir

صورت‌های مالی

۱. ترازنامه (Balance sheet)؛
۲. صورت سود و زیان (Income Statement)؛
۳. گردش حساب سود (زیان) انباشته؛
۴. صورت گردش وجوه نقد (Cash Flow Statement)؛
۵. گزارش سود و زیان جامع.

ترازنامه (Balance Sheet)

- ترازنامه بیانگر وضعیت مالی یک شرکت در یک مقطع زمانی معین است.

مصارف (دارایی ها): منابع (بدهی ها و حقوق صاحبان سهام):

منابع (بدهی ها و حقوق صاحبان سهام):	مصارف (دارایی ها):
۱. بدهی ها	۱. دارایی جاری:
الف: <u>بدهی جاری</u> (حسابها و اسناد پرداختی، پیش دریافتها)	وجوه نقد، سرمایه گذاری کوتاه مدت، حسابها و اسناد دریافتی، موجودی کالا، سپردهها و پیش پرداختها
ب: <u>بدهی های غیر جاری</u> (بدهی های بلندمدت و ذخیره خرید خدمت کارکنان).	۲. دارایی ثابت:
۲. <u>حقوق صاحبان سهام:</u>	زمین، ساختمان، ماشین آلات، وسایط نقلیه.
سرمایه، اندوخته های قانونی، سود (زیان) انباشته، صرف سهام)	۳. سرمایه گذاری های بلند مدت؛
	۴. سایر دارایی ها.

ترازنامه (ادامه ۱)

اصل طلایی حسابداری:

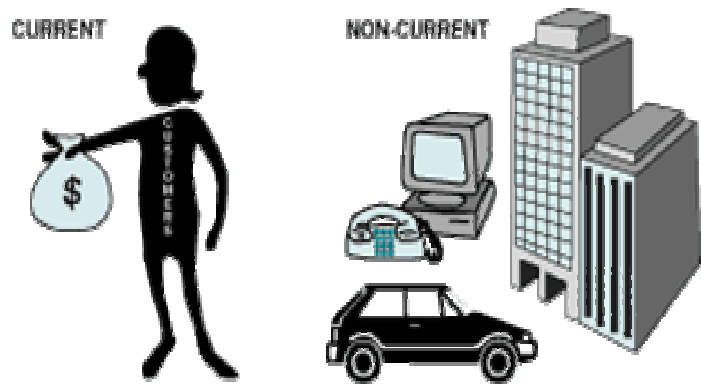
$$\text{دارایی} = \text{ح ص} + \text{س} + \text{بدهی ها}$$

- کلیه دارایی‌ها بر اساس اصل بهای تمام شده ثبت و مستهلک می‌شوند. لذا ترازنامه ارزش واقعی دارایی‌ها را نشان نمی‌دهد.

ترازنامه (ادامه ۲)

دارایی جاری (Current Assets)

- دارایی‌های جاری: دارایی‌هایی که بالاترین قدرت نقدشوندگی را دارند؛ یعنی می‌توان آن‌ها را در کمتر از یک‌سال به پول نقد تبدیل کرد:

- وجه نقد و بانک،
- اوراق بهادار قابل معامله،
- بدهکاران، موجودی کالا و
- هزینه‌های پیش پرداخت شده.

دارایی ثابت (Fixed Assets)

- وجوهی که در دارایی ثابت سرمایه‌گذاری می‌شوند در مدت بیش از یک سال بازگشت می‌شوند.
- در حقیقت دارایی‌های ثابت سرمایه‌گذاری‌های بلند مدتی هستند که به صورت مطالبات بلند مدت یا سایر اقلام ثابت درآمده‌اند.
- خالص دارایی ثابت از طریق محاسبه تفاوت بین بهای تمام شده دارایی ثابت و استهلاک انباشته مربوط به آنها به دست می‌آید.

ترازنامه (ادامه ۴)

بدهی‌ها (Liabilities)

بدهی جاری در مدت کمتر از یک سال سررسید می‌شود:

- حساب‌های پرداختی؛
- وام‌های پرداختی؛
- اقساط جاری وام‌های بلندمدت؛
- سود سهام پرداختی.

بدهی‌های بلند مدت (Long-Term) در سال‌های بعد پرداخت می‌شوند.

ترازنامه (ادامه ۵)

حقوق صاحبان سهام

- مقدار پول نقدی که به سهامداران به طور مستقیم به شرکت پرداخت می‌کند سرمایه و مازاد بر سرمایه پرداخت شده را صرف سهام می‌نامند.
- سود انباشته مقدار سودی است که شرکت به دست آورده، آن را بین سهامداران تقسیم نکرده و دوباره سرمایه‌گذاری کرده است.

صورت حساب سود (زیان) (Income Statement)

- صورت حساب سود (زیان) بیانگر عملکرد مالی یک شرکت طی یک دوره مالی مشخص است.

فروش خالص

- ق ت ک ف

= سود ناخالص

- هزینه‌های توزیع و فروش

- هزینه‌های عمومی و اداری

+ (-) سایر درآمدها (هزینه‌های عملیاتی)

= سود عملیاتی (EBIT)

- هزینه‌های مالی

+ (-) خالص سایر درآمدها (هزینه‌های غیر عملیاتی)

= سود قبل از کسر مالیات (EBT)

- مالیات

= سود خالص (EAT)

ملاحظه

- در شرکتهای بازرگانی بهای تمام شده کالای فروش رفته به صورت زیر محاسبه می شود:

موجودی کالای انتهای دوره - موجودی کالای ابتدای دوره + خرید = ب ت ک ف

- نکته: هر چه موجودی انتهای دوره کمتر گزارش شود، سود ناخالص کمتر خواهد شد. پس در شرایط تورمی استفاده از FIFO سود را بیشتر و استفاده از LIFO سود را کمتر نشان می دهد.

صورت جریان نقدی (Cash Flow Statement)

۱. جریان‌های نقدی حاصل از فعالیت‌های عملیاتی
۲. بازده سرمایه‌گذاری‌ها و درآمد حاصل از سود سهام؛
۳. مالیات بر درآمد پرداختی؛
۴. جریان‌های نقدی حاصل از فعالیت‌های سرمایه‌گذاری؛
۵. جریان‌های نقدی حاصل از فعالیت‌های تامین مالی.

کمی بعدتر راجع به صورت جریان نقدی بیشتر بحث خواهد شد.

صورت جریان نقدی (Cash Flow Statement)

- هدف از تهیه صورت جریان نقدی نشان دادن تاثیر فعالیتهای مختلف شرکت در حساب نقدی (یا نقدینگی) شرکت است:
  - فعالیتهای عملیاتی؛
  - فعالیتهای سرمایه گذاری؛
  - فعالیتهای تامین مالی.
- برای تحلیل وضع مالی یک شرکت، نسبتهای مالی و جریانهای نقدی مورد تحلیل قرار می گیرند.

Statement of Financial Position ('000s)

ترازنامه

Assets ('000s)	٢٠٠٣	٢٠٠٤
Current assets		
Cash	\$ ٤٥	\$ ٥٠
Accounts receivable	٢٦٠	٣١٠
Inventory	٣٢٠	٣٨٥
Total	\$ ٦٢٥	\$ ٧٤٥
Fixed assets		
Net plant and equipment	٩٨٥	١١٠٠
TOTAL ASSETS	\$١ ٦١٠	\$١ ٨٤٥

Statement of Financial Position ('000s)

ترازنامه

Liabilities and equity ('000s)	٢٠٠٣	٢٠٠٤
Current liabilities		
Accounts payable	\$ ٢١٠	\$ ٢٦٠
Notes payable	١١٠	١٧٥
Total	\$ ٣٢٠	\$ ٤٣٥
<u>Long-term debt</u>	\$ ٢٠٥	\$ ٢٢٥
Shareholders' equity		
Ordinary shares	٢٩٠	٢٩٠
Retained earnings	٧٩٥	٨٩٥
Total	\$١ ٠٨٥	\$١ ١٨٥
TOTAL LIABILITIES AND EQUITY	\$١ ٤١٠	\$١ ٨٤٥

Statement of Financial Performance ('000's)

صورت سود و زیان

Net sales	\$710,000
Cost of goods sold	480,000
Depreciation	30,000
EBIT	<u>\$200,000</u>
Interest	<u>20,000</u>
Taxable income	180,000
Tax	<u>53,450</u>
Net profit	<u>\$126,550</u>
Dividends	26,550
Addition to retained earnings	\$100,000

Statement of Cash Flows

صورت جریان نقدي

- Operating activities
  - + Net profit
  - + Depreciation
  - + Any decrease in current assets (except cash)
  - + Increase in accounts payable
  - Any increase in current assets (except cash)
  - Decrease in accounts payable
- Investment activities
  - + Ending fixed assets
  - Beginning fixed assets
  - + Depreciation

Statement of Cash Flows

صورت جریان نقدی (ادامه)

- Financing activities
  - Decrease in notes payable
  - + Increase in notes payable
  - Decrease in long-term debt
  - + Increase in long-term debt
  - + Increase in ordinary shares
  - Dividends paid

Statement of Cash Flows

صورت جریان نقدي (ادامه)

• Operating activities	
+ Net profit	+ \$ ۱۲۶,۵۵
+ Depreciation	+ ۳۰,۰۰
+ Increase in payables	+ ۵۰,۰۰
– Increase in receivables	– ۵۰,۰۰
– Increase in inventory	– ۶۵,۰۰
	<hr/>
	\$ ۹۱,۵۵
• Investment activities	
+ Ending fixed assets	+\$ ۱ ۱۰۰,۰۰
– Beginning fixed assets	– ۹۸۵,۰۰
+ Depreciation	+ ۳۰,۰۰
	<hr/>
	(\$ ۱۴۵,۰۰)

Statement of Cash Flows

صورت جریان نقدی (ادامه)

- Financing activities

- + Increase in notes payable	+ \$ ۶۵,۰۰
- + Increase in long-term debt	+ ۲۰,۰۰
- – Dividends	– ۲۶,۵۵
	<hr/>
	\$ ۵۸,۴۵

Putting it all together, the net addition to cash for the period is:

$$\$۹۱,۵۵ - ۱۴۵,۰۰ + ۵۸,۴۵ = \$۵,۰۰$$

نسبت‌های مالی

انواع نسبت‌های مالی

۱. نسبت‌های نقدینگی: قدرت شرکت را در پرداخت بدهی‌های جاری تعیین می‌کند.
۲. نسبت‌های فعالیت (کارایی): درجه کارایی شرکت را در استفاده از منابع در دسترس نشان می‌دهد.
۳. نسبت‌های بدهی: ساختار سرمایه و میزان منابع در دسترس شرکت را که از طریق وام حاصل شده است نشان می‌دهد.
۴. نسبت‌های سودآوری: نشان‌دهنده توانایی شرکت در به‌دست آوردن سود است.
۵. نسبت‌های بازار: نشان‌دهنده نگرش سهامداران در مورد آینده و گذشته شرکت است که در قیمت سهم منعکس شده است.

تجزیه و تحلیل نسبت‌های مالی

۱- نسبت های نقدینگی

$$۱-۱- \text{نسبت جاری} = \frac{\text{دارایی‌های جاری}}{\text{بدهی‌های جاری}}$$

بدهی‌های جاری

$$۱-۲- \text{نسبت آنی} = \frac{\text{موجودی کالا و سفارشات} - \text{دارایی جاری}}{\text{بدهی‌های جاری}}$$

بدهی‌های جاری

هر قدر نسبت جاری بزرگتر باشد، شرکت در پرداخت بدهی‌های جاری با
برای پرداخت بدهی‌های جاری از طریق دارایی‌های آنی، نسبت آنی باید
مشکلات کمتری مواجه است. نسبت جاری در حد ۲ یا بیشتر مطلوب
حدوداً یک باشد. این عدد مرز بین نقدینگی کافی و ناکافی را نشان می‌دهد.
است.

سوال: آیا خوب است این نسبت خیلی بالا مثلاً ۵ باشد؟

تجزیه و تحلیل نسبت‌های مالی (ادامه ۲)

۲- نسبت‌های فعالیت (کارایی)

$$۲-۱- \text{نسبت گردش موجودی کالا} = \frac{\text{قیمت تمام شده کالای فروش رفته}}{\text{متوسط موجودی کالا}}$$

$$۲-۲- \text{گردش کل دارائی‌ها} = \frac{\text{خالص فروش}}{\text{کل دارائی‌ها}}$$

$$۲-۳- \text{نسبت متوسط دوره وصول طلب} = \frac{\text{حساب‌های دریافتنی}}{\text{متوسط فروش روزانه}}$$

تجزیه و تحلیل نسبت‌های مالی (ادامه ۳)

- نسبت گردش بالای موجودی همیشه هم خوب نیست و شاید نشانه کمبود موجودی و از دست دادن مشتریان باشد.
- نسبت گردش دارایی‌ها سطح فروش شرکت را با توجه به ظرفیت تولید آن نشان می‌دهد. کاهش این نسبت معمولاً نشان دهنده کاهش حجم فعالیت است.
- از طریق متوسط دوره وصول مطالبات رابطه بین فروش‌های نسیه و مطالبات کوتاه مدت تعیین می‌شود.
  - اگر شرکت فروش را به تفکیک نسیه و نقد ارائه نکرده بود معمولاً کل فروش را نسیه فرض می‌کنند.
  - فروش فصلی نیز این نسبت را دچار مشکل خواهد کرد.
  - تغییر خط مشی فروش نیز این نسبت را تغییر خواهد داد.

تجزیه و تحلیل نسبت‌های مالی (ادامه ۴)

۳- نسبت‌های اهرمی

۳-۱- نسبت بدهی = مجموع بدهی‌ها

مجموع دارایی‌ها

۳-۲- بدهی‌های بلند مدت به حقوق صاحبان سهام:

بدهی‌های بلند مدت

ح ص س

۳-۳- توان پرداخت بهره = سود قبل از بهره و مالیات

هزینه بهره

تجزیه و تحلیل نسبت‌های مالی (ادامه ۵)

۴- نسبت‌های سودآوری

$$۴-۱ = \frac{\text{سود هر سهم (EPS)}}{\text{سود پس از کسر مالیات}} = \text{تعداد سهام عادی منتشره}$$

$$۴-۲ = \frac{\text{نسبت بازده دارایی‌ها (ROI)}}{\text{سود خالص}}$$

مجموع دارائی‌ها

$$۴-۳ = \frac{\text{نسبت بازده حقوق صاحبان سهام (ROE)}}{\text{سود خالص}}$$

ح ص س

$$۴-۴ = \frac{\text{حاشیه سود خالص}}{\text{سود خالص}}$$

فروش

تجزیه و تحلیل نسبت‌های مالی (ادامه ۶)

۴- نسبت‌های سودآوری (ادامه)

۴-۵- سود تقسیمی هر سهم (DPS) = سود نقدی پرداختی

تعداد سهام عادی منتشره

۴-۶- نسبت سود پرداختی = سود تقسیمی هر سهم

سود هر سهم

تجزیه و تحلیل نسبت‌های مالی (ادامه ۷)

۵- نسبت‌های بازار

۵-۱- نسبت قیمت بر درآمد (P/E) = آخرین قیمت سهم

درآمد متعلق به هر سهم (EPS)

۵-۲- نسبت درآمد به قیمت : این نسبت عکس نسبت بالا می‌باشد و بازده نقدی یک سهم را محاسبه می‌کند.

تجزیه و تحلیل نسبت‌های مالی (ادامه ۸)

نسبت دوپونت

• از طریق تجزیه و تحلیل نسبت دوپونت بازده حقوق صاحبان سهام به سه بخش تقسیم می‌شود:

۱. کارایی عملیاتی؛

۲. کارایی استفاده از دارایی‌ها؛

۳. اهرم مالی.

$$\text{ROE} = \frac{\text{Net profit}}{\text{Sales}} \times \frac{\text{Sales}}{\text{Assets}} \times \frac{\text{Assets}}{\text{Equity}}$$

$$= \text{Profit margin} \times \text{Total asset turnover} \times \text{Equity multiplier}$$

$$= \text{ROA} \times \text{Equity multiplier}$$

تجزیه و تحلیل نسبت‌های مالی (ادامه ۹)

نسبت دوپونت (ادامه ۲)

- از دو طریق می‌توان بازده ح ص س را افزایش داد:
  ۱. افزایش بازده دارایی؛
  ۲. افزایش نسبت بدهی (به شرطی که نرخ بازده دارایی بیش از نرخ بدهی باشد).
- برای افزایش بازده دارایی نیز دو راه وجود دارد:
  ۱. افزایش حاشیه سود؛
  ۲. افزایش گردش دارایی.

تغییر در نسبت‌های مالی

چند نکته:

۱. تجزیه و تحلیل نسبت‌ها به خودی خود و به عنوان یک عدد معنای خاصی ندارد.
۲. نسبت‌ها در مقایسه است که معنا پیدا میکند:
  ۱. مقایسه با گذشته شرکت؛
  ۲. مقایسه با متوسط صنعت؛
  ۳. مقایسه با بهترین عملکرد در صنعت (Best Practice).
۳. علت تغییر نسبت اهمیت بسیار زیادی دارد و صرف تغییر یک نسبت نمی‌تواند خوب یا بد تلقی شود.

تغییر در نسبت‌های مالی (ادامه ۲)

عملیات در حوزه دارایی جاری و ثابت

- با فروش دارایی ثابت دارایی جاری افزایش یافته، نسبت جاری افزایش می‌یابد. اگر با سود فروخته شود (بیش از ارزش دفتری) کل دارایی افزایش می‌یابد و نسبت بدهی کاهش و سودآوری افزایش خواهد یافت. اگر با زیان فروخته شود برعکس.
- خرید دارایی ثابت:

- اگر نقد باشد دارایی جاری کاهش، نسبت جاری کاهش، سرمایه در گردش کاهش یافته و سود و نسبت بدهی تغییری نمی‌کند.
- اگر نسبه باشد بدهی جاری افزایش یافته و نسبت جاری و سرمایه در گردش کاهش می‌یابد.

تغییر در نسبت‌های مالی (ادامه ۲)

عملیات در حوزه دارایی جاری بدهی جاری

- پرداخت بدهی جاری هم دارایی جاری و هم بدهی جاری را کاهش می‌دهد و تحلیل نسبت جاری به مقدار کسر مربوط می‌شود و چون معمولا بیشتر از یک است، کسر افزایش مقدار خواهد داشت.

محدودیت نسبت‌های مالی

۱. نسبت‌های مالی در یک تاریخ مشخص محاسبه می‌شوند و روند آینده را نمی‌بینند.
۲. نسبت‌های مالی مانند صورت‌های مالی بر اساس اطلاعات گذشته (تاریخی) تهیه می‌شوند.
۳. شرکت‌ها می‌توانند با تغییر در رویه‌های حسابداری در این نسبت‌ها دست ببرند.
۴. خود نسبت فقط یک معیار کمی است و ویژگی‌های کیفی را دربر نمی‌گیرد.

چند مساله

۱. نرخ بازده دارایی شرکتی ۱۵٪ و نسبت کل بدهی به کل دارایی آن ۲۵٪ می باشد. مطلوبست نرخ بازده ح ص س؟
۲. در صورتی که دارایی جاری موسسه آلفا ۱۰۰۰ ریال، موجودی کالا ۲۰۰ ریال و بدهی های جاری آن ۴۰۰ ریال باشد، نسبت آنی را محاسبه کنید.
۳. سود خالص شرکت نور ۲۰۰۰ ریال و فروش آن ۱۰۰۰۰ ریال و مجموع دارایی های آن ۸۰۰۰ ریال است. ROI چند است؟
۴. در صورتی که نسبت بدهی افزایش یابد و نرخ بازده سرمایه گذاری وجوه حاصل از وام بیش از هزینه آن باشد، وضعیت سودآوری شرکت چگونه خواهد بود؟

چند مساله (ادامه ۲)

۵. ROE و ROA یک شرکت با متوسط صنعت مقایسه شده است. وضعیت شرکت در مقایسه با متوسط صنعت چگونه است؟

	متوسط صنعت	A شرکت
ROA	۶٪	۶,۲۰٪
ROE	۸,۵۰٪	۱۶,۵۰٪

بازده مجموع سرمایه گذاری‌های شرکت مطلوب است و بازده حقوق صاحبان سهام نیز مطلوبست. احتمالاً شرکت از بدهی بالایی استفاده کرده است.

چند مساله (ادامه ۳)

۶. فروش شرکتی ۱۰۰۰ میلیون ریال، کل دارایی‌های شرکت، ۱۶۰۰ میلیون ریال، بدهی‌ها، ۸۰۰ میلیون ریال، سود قبل از بهره و مالیات، ۱۲۰ میلیون ریال و هزینه بهره شرکت ۴۰ میلیون ریال است. نرخ مالیات را هم ۳۰٪ فرض کنید:

- نسبت گردش دارایی‌های شرکت؟
- نسبت پوشش هزینه بهره؟
- نسبت بازده ح ص س؟

سوال؟

www.eslamibidgoli.ir